

Việt Nam có quyền đòi lại ấn và kiếm của các vua nhà Nguyễn?

08/11/2022

•



Kim Bảo Tỷ, được làm từ thời vua Minh Mạng, biểu tượng quyền lực chính trị của triều đại nhà Nguyễn tại Việt Nam.

Chia sẻ

Thực tế nhà đương quyền Việt Nam chỉ còn cách điều đình, thông qua thương lượng với sở hữu chủ

chân chính, bà Monique Baudot và những người thừa kế của bà...

Thiện Ý

Qua truyền thông trên mạng, được biết, ngày 21/10/2022, nhà đấu giá Millon ở Pháp thông báo vào ngày 31/10/2022 tại Paris sẽ bán đấu giá ấn bằng vàng ròng có tên Kim Bảo Tỷ; được làm từ thời vua Minh Mạng, biểu tượng quyền lực chính trị của triều đại nhà Nguyễn tại Việt Nam (1802-1955). Cuộc đấu giá này được thông báo trong catalog là Món đồ đấu giá mang số 101/329.

Trước sự kiện trên, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch Việt Nam đã có công văn đề nghị Bộ Ngoại giao chỉ đạo Đại sứ quán Việt Nam tại Pháp kịp thời làm việc trực tiếp với Nhà đấu giá Millon để xác minh rõ thông tin liên quan đến việc đấu giá ấn vàng nêu trên. Nhưng theo đánh giá của một vài học giả xuất thân từ nền giáo dục xã hội chủ nghĩa, thì đề nghị của Bộ này, với mục đích thăm dò khả năng đàm phán mua ấn Kim Bảo Tỷ, còn gọi là Hoàng Đế Chi Bảo, là không phù hợp, **vì ấn này, cũng như kiếm Khải Định niên chế thuộc sở hữu của Nhà nước Việt Nam.**

Thế nhưng, theo nhận định của chúng tôi, đề nghị thăm dò khả năng đàm phán mua ấn Kim Bảo Tỷ của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch Việt Nam là đúng hơn giải pháp *“nhà nước đương thời CHXHCNVN hiện nay có quyền đòi lại Kim bảo tỷ và kiếm Khải Định niên chế...”*

1 - Vì về mặt pháp lý, ấn Kim Bảo Tỷ (*con dấu*) là bảo vật gia truyền của dòng tộc nhà Nguyễn được nhà Millon đem

ra đấu giá căn cứ theo Bộ luật Dân sự Pháp. Theo đó vật đấu giá thuộc về người đang chiếm hữu hợp pháp (*sở hữu chủ chân chính*) là người vợ kế của vua Bảo Đại; mà theo Nhà đấu giá Millon, Cựu Hoàng Bảo Đại đã di chúc để lại cho bà Monique Baudot án Kim Bảo Tỷ và những người thừa kế của bà đem án này ra bán đấu giá.

Vì về mặt thực tế, tập quán quốc tế đã cho thấy cách giải quyết các di vật lịch sử của một quốc gia bị thất tán rơi vào quyền sở hữu của một quốc gia khác (*công sản*) hay thuộc quyền sở hữu tư nhân (*tư sản*) bằng điều đình để xin lại vô thường (*tặng lại*) hay hữu thường (*mua lại, đổi chác*). Tất cả kết quả tùy thuộc vào sự thương thảo đôi bên (*về mặt chính trị, ngoại giao*) và mặc nhiên thừa nhận quyền sở hữu di vật lịch sử thuộc chủ thể đang chiếm dụng. Đúng như phân tích, biện giải của ông Lê Công Định, một luật sư nhân quyền trong nước đang bị tước quyền bào chữa vì bất đồng chính kiến. Trang nhà của luật sư Định viết, liên quan đến vụ đấu giá án và kiểm của cựu hoàng Bảo Đại, rằng “vài học giả Việt Nam đã viện dẫn Điều 2276 của Bộ Dân luật Pháp để kết luận rằng CHXHCNVN có quyền đòi lại án kiểm bị thất lạc. Tuy nhiên, Điều 2276 đã được quý học giả ấy trích dẫn không đầy đủ và cắt đoạn một cách cố tình, nhằm biện minh cho lập luận về Điều khoản trên của Bộ Dân luật Pháp được tu chính bởi Đạo luật số 2008-561 ngày 17/6/2008 tại Điều 2 và có hiệu lực thi hành kể từ ngày 19/6/2008. Điều khoản này thuộc Phần 3 quy định về thời hiệu thủ đắc động sản (*Section 3: De la prescription acquisitive en matière mobilière*), bao gồm Điều 2276 và 2277)”.

Vẫn theo luật sư Lê Công Định, Điều 2276 của Bộ Dân luật Pháp có thể diễn giải một cách dễ hiểu hơn như sau:

(1) Đối với động sản, ai đang nắm giữ đồ vật trong tay thì người đó mặc nhiên được xem là chủ sở hữu.

(2) Bên cạnh đó, Bộ Dân luật Pháp cũng dự liệu khả năng người chủ sở hữu thật có thể giành lại quyền sở hữu của mình bằng tố quyền (*hay quyền khởi kiện*) truy đòi lại đồ vật.

(3) Tố quyền truy đòi lại đồ vật mà người chủ sở hữu hợp pháp bị lạc mất hoặc bị đánh cắp, tuy nhiên, chỉ có thể được hành xử trong thời hạn ba năm. Sau thời hạn đó, tố quyền bị triệt tiêu.

Luật sư nhân quyền này kết luận:

Như vậy, nếu viện dẫn Điều 2276 của Bộ Dân luật Pháp, thì chính quyền VN hiện thời khó có thể kiện đòi lại án kiểm với lập luận rằng hai bảo vật đó bị lạc mất; khi cuộc kháng chiến chống Pháp diễn ra từ tháng 12/1946. **Bởi lẽ thời hiệu ba năm để hành xử tố quyền nói trên đã chấm dứt từ rất lâu.**

2 - Về mặt thực tế

Theo nhận định của chúng tôi, nhà nước Việt Nam không có cơ sở pháp lý (*không thể dựa trên cơ sở chính trị*) để có tư cách là sở hữu chủ chân chính, nên dù thời hiệu ba (3) năm có còn, vẫn không có tố quyền kiện đòi lại. Vì trên thực tế, án và kiểm là báu vật gia truyền (*động sản*) của các

triều đại Nhà Nguyễn, sau một quá trình thời gian bị cướp đoạt, nay đã trở về trong tay các sở hữu chủ chân chính là các thừa kế chính danh của vua Bảo Đại, vị vua cuối cùng triều đại Nhà Nguyễn. Quá trình thời gian chuyển quyền sở hữu ẩn và kiểm diễn ra như sau:

(1) - Khởi đi từ ngày Việt Minh *(mặt nạ của đảng CSVN)* **cướp chính quyền vào Tháng 8 năm 1945**, giải tán chính phủ Trần Trọng Kim được thành lập vào cuối tháng 3/1945 sau khi Nhật đảo chánh Pháp (9/3/1945), trao trả độc lập cho Việt Nam. Vua Bảo Đại đã bị Việt Minh *(ép buộc)* thoái vị ngày 30/08/1945 tại Ngọ Môn, Huế. Hoàng đế Bảo Đại đã *(buộc lòng)* trao ấn Kim Bảo và kiếm Khải Định Niên Chế cho các đại diện của **“Chính phủ Lâm thời Việt Nam Dân chủ Cộng hòa”** *(Ngụy dân chủ, ngụy cộng hòa để che đậy bộ mặt cộng sản trước thế giới và dân Việt, vì bị coi là hiểm họa CS sau Thế Chiến II 1939-1945)*. Vì thế không thể coi “chính phủ lâm thời VNDCCH và các chính phủ kế nhiệm, trong đó có Chính phủ CHXHCN Việt Nam, là chủ sở hữu của hai báu vật tượng trưng cho vương quyền Việt Nam” *(căn cứ chính trị không phải là căn cứ pháp lý xác lập quyền sở hữu mà ở đây là cướp quyền sở hữu vật gia bảo của sở hữu chủ chân chính)*

(2) - Sau khi Việt Minh phát động cuộc kháng chiến chống Pháp *(ngày 19/12/1946)*, hai vật gia bảo ấn và kiếm của nhà Nguyễn đã trở về với sở hữu chủ chân chính là vua Bảo Đại. Theo đó, vào ngày 28/02/1952, trong khi đào móng một ngôi nhà ở làng Nghĩa Đô, ngoại thành Hà Nội, để tìm có đất xây lô cốt, người Pháp đã phát hiện ấn và

kiếm chôn dưới đất. Sau đó vào ngày 8/03/1952, Pháp đã tổ chức lễ trao ấn và kiếm cho Cựu Hoàng Bảo Đại với tư cách Quốc trưởng Việt Nam, vị vua cuối cùng của triều đại Nhà Nguyễn Việt Nam.

3 - Năm 1953, Cựu Hoàng Bảo Đại đã chỉ thị cho thứ phi Mộng Điệp vận chuyển ấn và kiếm sang Pháp để giao lại cho Cựu Hoàng hậu Nam Phương và Cựu Thái tử Bảo Long. Năm 1963, Cựu Hoàng hậu Nam Phương qua đời, Bảo Long giữ cả ấn và kiếm.

4 - Trong hồi ký Con rồng Việt Nam, (1980) Cựu Hoàng Bảo Đại đã yêu cầu Cựu Thái tử Bảo Long cho mượn ấn để đóng vào cuối cuốn sách nhưng Bảo Long từ chối. Sau khi tái hôn với bà Monique Baudot vào năm 1982, Cựu Hoàng đã kiện Bảo Long ra tòa án Pháp để đòi lại ấn và kiếm. Tòa án tại Pháp đã ra phán quyết Bảo Đại được giữ ấn và Bảo Long được giữ kiếm.

5 - Cuối cùng, bản thuyết trình của nhà đấu giá Millon đã chỉ ra nguồn gốc quyền sở hữu của ấn kim bán đấu giá như sau:

- Hoàng đế Minh Mạng, triều Nguyễn (1791-1841)
- Hoàng gia triều Nguyễn (theo dòng dõi)
- Tài sản của Hoàng đế Bảo Đại, Hoàng thái tử Vĩnh Thụy (1913 -1997) - Hoàng đế An Nam và nguyên Quốc trưởng Việt Nam.

- Được thừa kế theo di chúc cho Công chúa Vĩnh Thụy (1946-2021) và sau đó được giữ bởi con cháu gia đình.

Đến đây có thể tạm kết luận rằng, việc Nhà đấu giá Millon đem ấn Kim Bảo Tử mà Cựu Hoàng Bảo Đại đã di chúc để lại cho bà Monique Baudot, và những người thừa kế của bà muốn đem ấn này ra bán đấu giá là hoàn toàn hợp pháp về mặt pháp lý, nên có hiệu lực chấp hành. Vì việc đấu giá này chỉ có thể dựa trên căn cứ pháp lý là theo Bộ luật dân sự (quyền thừa kế) của Pháp hiện hành.

Đối với những ai lập luận cho rằng: ấn và kiếm đã được Hoàng đế Bảo Đại giao lại cho Chính phủ lâm thời VNDCCH sau ngày cướp chính quyền vào Tháng 8 năm 1945, và vì vậy đã trở thành tài sản của Nhà nước Việt Nam cho đến nay, nên nhà nước đương thời Việt Nam có quyền kiện để đòi lại là dựa trên căn cứ chính trị, là không đúng, nên vô hiệu cả về pháp lý cũng như thực tế.

Thực tế nhà đương quyền Việt Nam chỉ còn cách điều đình, thông qua thương lượng với sở hữu chủ chân chính, *bà Monique Baudot và những người thừa kế của bà*, và nhà bán đấu giá Millon, để mua lại bằng công quỹ, nếu coi đó là di sản lịch sử của quốc gia Việt Nam cần lưu lại cho mai sau.

Thiện Ý